

Röstånga under 1940-talet

Ett urval av Martin Simonssons artiklar i Nordvästra Skånes Tidningar som speglar livet i samhället under detta årtionde.

Julskyltningarna

I söndags voro i allo trevliga och vällyckade och tilldrogo sig berättigad uppmärksamhet. Det fanns mycket att se och affärsmännen hade tydligen inte lämnat någon möda ospard för att göra det hela så tilltalande som möjligt.

God Jul med gott Bröd
blir det alltid med våra goda
TARTOR - SMÅBRÖD - KAFFEBRÖD
För julen härligt VÖRTBRÖD samt vårt
goda MATBRÖD. Beställningar enottages.
Gustav Jönssons
BAGERI & CONDITORI
Telefon 66 Röstånga Telefon 66

Somliga hade apterat hela butiken som utställningslokal och även dekorerat affärerna utvändigt. Resultatet av allt arbete, som nedlagts på skyltningarna, kan betecknas som glänsande, och det var ett verkligt nöje att göra en rund-

TORE DANIELSSON
har alltid många goda julklappar
för herrarnas o. pojkarnas ekipering
Tel. 83 RÖSTÅNGA Tel. 83

vandring i samhället och bese de olika utställningarna, och att de uppskattades av allmänheten förmärktes också tydligt. Skyltningarna utgjorde även ett gott bevis för, att samhällets affärsmän i år som förut kunna tillfredsställa mycket högt ställda krav ifråga om såväl kvalitéer som urval, varför julinköpen med fördel kunna göras i samhällets affärer. (13/12-39)

Hela familjens
julklapp
En modern RADIO från
Palmquists Elektriska
Tel. 56 Röstånga.

"Skottårsskrällen"

Teatersällskapet Tärnans nyårsrevy går 2:a veckan å Metropol. Extra bussturer från Ask, Ljungbyhed, Perstorp och Stockamöllan. 15% till Nationalinsamlingen för Finland. (16/1-40)

Luftskyddet

Styrelsen för Röstånga Luftskyddsförening kunde rapportera vid ett sammanträde. Under brandchefens för Röstånga frivilliga brandkår ledning ha 25 hemskyddsledare och 40 husbrandvakter erhållit utbildning varjämte 25 samariter genomgått en kortare kurs. Av Röstånga Kvinnoförening har föreningen erhållit 3 st gasmasker som gåva, varjämte Onsjökretsen av Svenska Röda Korset erhållit en sjukbår och en låda förbandsartiklar.

Finlandshjälpen

Vid Röstånga mejeriförening ha samtliga leverantörer till mejeriet som bidrag till Nationalinsamlingen för Finland avstått värdet av minst en dagsleverans mjölk under januari månad, varjämte även personal och mjölkskjutsar avstått en dagsinkomst. Sammanlagda summan av det insamlade uppgår till över 1.800 kronor. (14/2-40)

Luftskyddsföreningen

Vid styrelsen för Röstånga luftskyddsförenings sammanträde förelåg en skrivelse med anhållan att luftskyddsföreningen snarast måtte föranstalta om inventering av skyddsrumsmöjligheterna inom samhället samt att förberedande åtgärder för byggande av skyddsrum måtte vidtagas. (4/3-40)

Ny gymnastikavdelning

Som ett led i den pågående folkspänstpropagandan har Röstånga Idrottssällskap startat en gymnastikavdelning för män. Övningarna ha förlagts till Metropol. Som instruktör för avdelningen fungerar folkskollärare Edgard Håkansson. Avdelningen räknar ett tjugotal deltagare och flera kunna mottagas. (5/9-40)

Slädparti.

Bondeorganisationerna inom Röstånga. Ask och Billinge socknar hade på söndagen anordnat slädparti, som utgick från Ask. Med fanborg i täten åkte man till Röstånga gästgivaregård, där kaffe serverades. Ordföranden i Ask-Röstånga SLU-avd. Henry Bengtsson, Backagården hälsade de närvarande välkomna och erinrade om betydelsen av bondeorganisationernas samarbete. Efteråt vidtog sam-

kväm, varvid Riseberg-Färingtofta SLU-avd:s amatörlag framförde tvenne sketcher. Vidare hölls en paketauktion, av vilken behållningen oavkortad går till tredje försvarslånet.

För höga äggpriser

Hade en fru från Röstånga betingat sig och stod härför instämd av landsfiskalen i Röstånga distrikt. Svaranden, som var auktoriserad parti-handlare med ägg hade till en firma i Malmö levererat ett parti ägg om 70 kr, för vilka hon betingat sig ett pris av 15 öre mer pr kg, än vad priskontrollnämnden bestämt. Svaranden erkände genom ombud och dömdes till 10 dagsböter å kr 1.50.

Luftskyddsövningen i Röstånga

Under lördagen och söndagen hölls den av länsstyrelsen påbjudna luftskyddsövningen i Röstånga.

Klockan sex på lördagskvällen gick beredskapslarmet och högsta beredskapsgrad inträdde. Omkring en timme senare kom första flyglarmet och fientliga flygare kommo västerifrån och släppte bomber över samhället. Genom hemvärnets försorg avspärrades samtliga vägar och eftersom övningen gällde även allmänheten fingo personer, som befundo sig på väg genom samhället, ta sin tillflykt till portar och källarlokalerna, så inga offentliga skyddsrum stodo till buds. Brandbomberna förutsågos åstadkomma kraftig skadegörelse i synnerhet i samhällets centralare delar. Hemskyddets brandvakter och hemskyddssamariter ingrepp snabbt, men lyckades inte klara allt på egen hand. Rapporter om olyckshändelser av varjehanda slag strömmade till luftskyddscentralen, där det rådde en febril brådska, och länge dröjde det ej, förrän de olika hjälpenheterna trädde i aktion. En blindgångare vid en fastighet i närheten av Lilla Bålganeå åstadkom till en början en viss oreda i trafiken, eftersom den över ån ledande bron blev ofarbar, Snart hade man emellertid iordningställt en provisorisk väg över stationsområdet, och sedan kunde man obehindrat komma fram till brandhärdar och andra olycksplatser.

1943

Folkmängden den 31 december 1942 1.078. Minskning 3. Födda 11, döda 11. Inflyttade 76, utflyttade 79, ingångna äktenskap 8, upplösta 7.

Gottfrid Olsson utställer hos Killbergs

Gotfris Olsson får väl numera räknas till konstkretsen i Nordvästra Skåne sedan han på allvar slagit ner sina tältpinnar i Röstånga. När han nu genom sin utställning hos Killbergs, Helsingborg, visar ett tvärsnitt av produktionen

under de senaste sex sju åren får man intryck av att han inte varit allt för starkt förankrad vid bopplatsen. Från Röstånga äro endast ett fåtal motiv hämtade och kunde inte i antal tävla med bilder från kusten, från Öland eller andra platser i södra Sverige. Ett 20-tal dukar äro därjämte målade i Frankrike och Italien.

Sålde skor långfredag

Tvenne skohandlare från Röstånga hade instämts av landsfiskalen i Röstånga distrikt med yrkande om ansvar för att de skärtorsdag efter kl 7.15, då skoregleringen trädde i kraft samt under Långfredagen sålt skor. Förseelserna erkändes genom ombud. Den ene av skohandlarna, vilken sålt 26 par skodon under nämnda tid, dömdes till 50 dagsböter á 2 kr samt ålades dessutom att ersätta staten med kr 680:25 för det sålda partiet. Den andre av svaranden dömdes erlægga 30 dagsböter á 7 kr samt att ersätta staten med kr 323:15 för de sålda skornas värde.

Fest för de danska flyktingarna.

Röstångaavdelningen av Röda Korsets Onsjökrets och Röstånga lottaavdelningen hade på måndagskvällen inbjudit de danska flyktingarna i Röstånga till ett samkväm å gästgivaregården. Efter musik av Röstånga musikensemble under ledning av Fr. Sandqvist hälsades de närvarande välkomna av fru Ida Malmström. Så följde ytterligare musik och sång, varefter kaffe serverades. Efteråt läste en av flyktingarna ett par sagor av H C Andersen. Allsång på både svenska och danska förekom även. I ett versifierat tal frambars av de inbjudna gästernas tack för all den vänlighet som visades, varpå danska och svenska nationalsångerna sjöngos och till sist utbringades ett fyrfaldigt leve för Norden. (15/3-44)

Dansk flykting

Mångårig representant för A.-B. Bing & Gröndahls Porslinsfabrik söker liknande befattning. Adr. Röstånga Gästgivaregård, E. Hirsch.

Vi måste ha arbete.

3 danska flyktingar, polismän, söka arbete på fabrik, lager eller liknande. Gärna vad som helst. Svar till Helge Hansson, Gästgivaregården, Röstånga.

Röstånga har nu bastuanläggning

Det länge planerade och under vårens lopp iordningställda bastubadet i Röstånga är nu färdigt. Det har förlagts till de lokaler i nya

folkskolan, som ursprungligen avsetts för enbart skolbad. Dessa lokaler komma nu att göra dubbel nytta, i det de komma att användas icke blott av skolbarnen utan även av allmänheten. (20/6 44)

Två USA-flygare dödade vid störtning i Röstånga

En amerikansk bombmaskin störtade på tisdagsförmiddagen i Röstångatrakten. Vid tio-tiden sågs ett stort 4-motorigt flygplan på avsevärd höjd söderifrån flyga in över Röstånga. Plötsligt observerades det gå i spinn och samtidigt kunde man se den ene besättningsmannen efter den andre lämna planet och hoppa ut i fallskärm. Tidningens sagesman kunde räkna till inalles sju stycken. Planet närmade sig marken med stor hastighet.

Ett slag såg det ut som om föraren försökte räta upp det, men ansträngningarna voro tydligen fruktlösa, ty i nästa ögonblick gick det åter i spinn och med fruktansvärd fart närmades det sig marken med pådragna motorer. Det stötande planet tog mark åt Jällabergshållet, där snart en tjock svart rökpelare vittnade om, att planet fattade eld vid nedslaget.

Så började brandsirenerna i Röstånga att tjuta. Det var nämndeman Ernst Göransson, Knutshög, som alarmerat Röstånga frivilliga brandkår, då han befarade skogsbrand, eftersom planet störtat i en skogsmark. Med berömvärd snabbhet samlades brandkåren och ryckte ut till olycksplatsen.

Under tiden sågs besättningen från flygplanet i sina vita fallskärmar sakta dala mot marken. Tre av besättningsmännen hamnade mitt inne i samhället.

En av dem föll ned trädgårdsmästare Sven Johansson växthus och krossade en del fönsterrutor i detta. En hemvärnsman hade redan hunnit få uniformen på sig och befann sig på platsen samt omhändertog och avväpnade

flygaren, vilken erhållit ett lindrigt sår på ena benet av glasskärvorna. Han fördes omedelbart till Gästgivaregården, dit också de övriga flygarna så småningom samlades. En annan hade tagit mark på en åker i närheten av Callmers bilreparationsverkstad och en tredje på en äng en bit från järnvägsstationen.

Den förre var till synes lindrigt skadad i ansiktet och omhändertogs av personal från krigsflygskolan i Ljungbyhed, dit han fördes för vård. Två flygare landade något tusental meter från den plats maskinen störtat. Den ene av dessa var rätt medtagen, men sedan han erhållit förfriskningar på en gård i närheten, repade han sig ganska fort och fördes av hemvärnsmän till gästgivaregården, dit också hans andre kamrat kom på en lånad cykel eskorterad av hemvärnsområdesbefälhavaren Gottfrid Olsson Röstånga.

Under tiden ingick rapport från Billinge och Blinkarp att två besättningsmän från samma plan omhändertagits. Småningom hittade man ytterligare en, som gömt sig i skogen åt Anderstorpshållet och därmed hade man lyckats få tag på åtta av planets tio besättningsmän, samtliga amerikanare. Sedan de erhållit mat på gästgivaregården omhändertogs de av militär och fördes till Ljungbyhed.

Då Röstånga frivilliga brandkåran ländet till olycksplatsen på lantbr. Edvin Blombergs i Kolema ägor, möttes den av explosionerna från planets ammunitionslager, och brandkåren kunde helt naturligt ingenting göra, förrän dessa upphört.

Efter en stund anlände även en skumsläckningsbil från Krigsflytskolan i Ljungbyhed och deltog i släckningsarbetet, så att man lyckades förhindra skogsbrand.

I närheten av maskinen fann man liket av en besättningsman, jämte en fallskärm, som ej hunnit utveckla sig. När elden var någorlunda släckt hittade man de förkolnade resterna av ännu en besättningsman i det nästan uppbrända planet.

Hemvärnet, som från början övertagit vakten och avspärrat området avlöstes efter en stund av militär. Många nyfikna hade infunnit sig, vilka ej begrep den stora fara de utsatta sig för genom att gå för nära det brinnande planet. (21/5-44)

Blinkarps hemmet snart färdigt

Ungefär tre km. väster om Röstånga järnvägsstation ligger uppe på en höjd med vidsträckt utsikt och inbäddad i

vacker löv- och barrskog den lilla byn Blinkarp. Av den två till byn hörande gårdarna inköpte Nationsföreningen mot tuberkulos i början av 1900-talet den ena, och på dess ägor lät föreningen år 1911 uppföra ett sanatorium. Då tuberkulosvården inom länet centraliserades och Orupssanatoriet kom till, togs byggnaden i anspråk för annat ändamål, och någon gång på 1920-talet inreddes den till arbetshem för försumliga familjeförsörjare. Glädjande nog har detta nu blivit överflödigt, och byggnaden har under innevarande år av landstinget i Malmöhus län omdanats till vårdhem för sinnesslöa med plats för ett 60-tal interner mot förut endast 37.

För att kunna fylla sin nya uppgift har hela det stora byggnadskomplexet genomgått omfattande ändringsarbeten, till vilka ritningar och arbetsbeskrivning utförts av arkitekt Gottfried Beijer, Lomma. Enligt den ursprungliga planen skulle anstalten ha varit färdig att tagas i bruk redan för någon månad sedan, men tidsförhållandena och då inte minst verkstadskonflikten har inverkat fördröjande på leveranserna, så att man icke blivit färdig i tid. Först i dagarna har själva byggnadsarbetet, som utförts av byggnadsfirman Svensson & Brink i Snogeröd, blivit färdigt och insynat, men ännu återstår en del mindre kompletterings- och inredningsarbeten, varför verksamheten inom det nya hemmet tidigast kan taga sin början under januari månad.

En ny epok inträder härmed för Blinkarpsanstalten, och denna kommer att fylla ett för länet i dess helhet länge känt behov av att på ett praktiskt och människovärdigt sätt kunna taga emot och vårda bildbara sinnesslöa, av vilka de flesta troligen skall komma från Möllevångshemmet i Lund, som därmed kommer att beredas en både välbehövlig och högst nödvändig avlastning av en del av sitt nuvarande klientel, för att åtminstone kunna taga hand om några av dem, som sedan åratal tillbaka väntat på plats där.

Meningen är att internerna skall sys-selsättas med sådant arbete, som kan passa dem. En del av dem kommer naturligtvis att beredas utbildning vid det till hemmet hörande jordbruket, men undervisning kommer även att meddelas i handslöjd och verkstadsarbete, och fördenskull har rymliga och fullt tidsenligt verkstadslokaler inretts i de till anstalten hörande ekonomibyggnaderna.

För något år sedan uppfördes en särskild byggnad med lägenheter för två arbetsförmän jämte bostadsrum för fyra biträden. Denna byggnad har givetvis icke räckt till för de nya behoven vid anstaltens utvidgning. I den vackra parken har man därför i samband med omändringsarbetena uppfört en fristående byggnad med utrymmen för bl.a. föreståndarebostad, läkarmottagning och expedition. (19/12-45)

Scouterna orienterar

Den under året nybildade scoutpatrullen i Röstånga hade på söndagen sin första orientering, till vilken även patrullen i Billinge inbjudits. Banan, som mätte nära 5,000 m. gick genom omväxlande terräng och var på sina ställen krävande inte minst ifråga om orienteringsförmåga. Särskilt en av kontrollerna var knepig att finna, och ett par av de unga "stigfinnarna" missade den också fullständigt och måste bryta tävlingen under det att de övriga tog sig i mål på jämförelsevis goda tider. De bästa resultaten blev: 1) Bror-Erik Sonesson, 2) Ulf Simonsson 3) Kjell Jansson. (16/10-45)

Småskolebarnen fick julklapp från Amerika

Vid den sedvanliga julfest som avslutade läsåret i folkskolan i Röstånga, uppenbarade sig en jultomte, vilken enligt egen uppgift till småttingarna kom direkt från Amerika. Det låg lite sanning i påståendet, ty i verkligheten medförde han ett kuvert innehållande fyra kronor till var och en av småskolans elever. Dessa penningmedel hade ställts till förfogande av en till USA emigrerad röstångabo, nämligen herr Birger Smith. (22/12-45)

Insamling till Europahjälpen

Vid den insamling för Europahjälpen som kommitterade för olika sammanslutningar inom Röstånga kommun startade i samband med årsminnet av krigets upphörande har influerat ej mindre än 1.330:66, vartill kommer kr 32:50 utgörande kollektmedel vid fredsvesperna i Röstånga kyrka. (14/5-46)

Midsommarfirandet

Midsommarafteon i Röstånga firades på tradi-

tionsenligt sätt. På gästgivargården var det mycket folk, och dansen trädde till tonerna av en välkänd orkester. Åtskilliga hundra personer hade även i den vackra kvällen samlats till den fest, som Idrottssällskapet och scouterna gemensamt ordnat i Nackarpsdalen. Där man roade sig av hjärtans lust med dans och lekar kring den väldiga majstång, som rests å dansbanan. Vid niotiden tändes scouternas stora lägerbål, och här blev den underhållning av scouterna i form och sketcher o.d. Även allsång förekom, och den ena sången avlöste den andra. (26/6-46)

Municipalnämnden i Röstånga

Har vid sammanträde under ordförandeskap av ingenjör Nils Palmquist bl.a. beslutat att, på hemställan av hälsovårdsnämnden, tillsvidare förbjuda all badning i Odensjön i Röstånga municipalsamhälle. Överträdelse kommer omedelbart att beivras. För badning hänvisas allmänheten till friluftsbadet i Härsnäs.

Med anledning av den alltmer tilltagande motortrafiken och de ofta förekommande olyckstillbudena beslöt nämnden ingå till länsstyrelsen med anhållan om fartbegränsning för motorfordon inom samhället. Den föreslagna högsta hastigheten på de allmänna vägarna inom det tätbebyggda området av samhället borde vara högst 20 km. Vidare beslöts att anhålla om att parkering av motorfordon endast skulle få äga rum under högst 5 min. å Billingevägen på sträckan vägorset norr sparbanken – 150 m. söder om Kolemavägens anslutning till Billingevägen. (10/8-46)

Röstånga får busstation

Aktiebolaget Linjebuss, Stockholm, som bl.a. äger och trafikerar omnibusslinjerna Röstånga-Eslöv och Röstånga-Perstorp har i dagarna låtit påbörja uppförandet av en busstation i Röstånga. Byggnaden, som utföres på entreprenad av byggmästare Otto Danielsson Röstånga får ett

centralt läge vid Marieholmsvägen mitt emot järnvägsstation. Den skall uppföras av trä under tegeltak och kommer att rymma förutom en ganska väl tilltagen väntsal lokaler för kontor, expedition, gods och toaletter. I väntsalens ena hörn kommer dessutom att förläggas en rymlig kiosk. I samband med busstationen får samhället även en ny bensinstation. Den nya, fullt moderna stationen kommer att fylla ett länge känt behov och hälsas säkert med glädje av de båda linjernas passagerare, som hittills fått söka sig tak över huvudet bäst de ha kunnat under väntan på bussens avgång. (3/9-46)

Scoutinvigning i Röstånga kyrka

På lördagskvällen förrättades scoutinvigning i Röstånga kyrka av scouter tillhörande Billinge-Röstånga scoutkår. Under det scouterna tågade in med fana i teten utfördes å orgel Carolus Rex, varefter kantor Ruben A. Persson Billinge sjöng Althéns "Land du välsignade" ackompanjerad av kantor fru Frideborg Persson Billinge.

Scoutinvigningen inleddes med att fru Persson sjöng Hannikainens "Det gäller" varefter pastor Nyberg förrättade invigningen. Till III klass scout upptogs Sylve Nilsson, till klass II Nils-Erik Pettersson och Bror-Erik Sonesson, Röstånga och till 1 klass Carl Risberg, Sven Sjöholm och Ulf Simonsson. (5/2-47)

Lucia korad i Röstånga

Röstångaborna har nu korat sin Lucia för innevarande år. Under den gångna veckan har nämligen allmänheten varit i tillfälle att rösta på en av de fyra flickor som anmält sig som kandidater. Intresset var betydligt större än förra året och inte mindre än 259 godkända röster hade avgetts. Av dessa upptog de flesta namnet Gunnel Ekdahl, som alltså i år kommer att bära luciakrona vid den luciafest som anordnas av Röstånga IS och som äger rum å Metropol i Röstånga måndagen den 13 d:s. (2/12-48)

Felparkering

En handelsresande från Hälsingborg var åtalad vid Marieholms-tinget för att han i december månad parkerat sin bil i Röstånga, där det rådde parkeringsförbud. Han dömdes till 5 dagsböter á 5 kr. (15/1-49)

Lennart Lundberg